

Суходола А.В.

студент,

Навчально-науковий інститут інформаційної безпеки

Національної академії Служби безпеки України

ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Інформаційна безпека може розглядатися як елемент або підсистема національної безпеки. Національне законодавство України надає великого значення інформаційній складовій національної безпеки. Так, норма ч. 1 ст. 17 Конституції України встановлює, що: «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу». В даному контексті інформаційна безпека розглядається на одному рівні з такими невід'ємними атрибутами державності як суверенітет і територіальна цілісність. Хоча необхідно зазначити, що ці явища не є однопорядковими. Всі аспекти національної безпеки, в тому числі і інформаційна, базуються на такому явищі як державний суверенітет.

Саме державний суверенітет, «політико-юридична властивість державної влади, яка означає її верховенство та повноту всередині країни, незалежність і рівноправність ззовні», надає можливість та права відповідним органам державної влади здійснювати конкретні заходи щодо захисту інформаційної безпеки. Декларація Про державний суверенітет України визначає державний суверенітет України як «верховенство, самостійність, повноту і неподільність влади Республіки в межах її території та незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах».

Оскільки мова йде про інформаційну безпеку як складову національної безпеки, то її джерелом необхідно вважати не лише суверенітет держави, а й суверенітет народу та нації як суб'єктів інформаційних відносин.

В законі України «Про інформацію» така дефініція присутня, але чіткого тлумачення її змісту немає. Так, ст. 53 цього Закону – «Інформаційний суверенітет», хоча і встановлює, що: «основою інформаційного суверенітету України є національні інформаційні ресурси», але змісту самого поняття інформаційного суверенітету не розкриває. До інформаційних ресурсів України, згідно норм ст. 53 Закону «Про інформацію», входить вся належна їй інформація, незалежно від змісту, форм, часу і місця створення. Україна самостійно формує інформаційні ресурси на своїй території і вільно розпоряджається ними, за винятком випадків, передбачених законами і міжнародними договорами.

Таким чином, в рамках Закону «Про інформацію» інформаційний суверенітет в більшій мірі розглядається в якості невід’ємного права держави формувати та розпоряджатися інформаційними ресурсами, які знаходяться в її власності у відповідності до національного та міжнародного законодавства. Але варто зазначити, що в такому випадку мова йде не про суверенітет, а про реалізацію права власності держави на певні види майна та майнових прав. Але є підстави говорити про тенденцію в законотворчій діяльності, спрямовану на визнання існування такого специфічного явища як інформаційний суверенітет. Ще в 1999 р. Постановою Верховної Ради України «Про проект закону України про інформаційний суверенітет і інформаційну безпеку України» Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації запропоновано «доопрацювати проект Закону України про інформаційний суверенітет та інформаційну безпеку України з урахуванням зауважень і пропозицій народних депутатів України і внести його на розгляд Верховної Ради України для повторного першого читання». З того часу до Верховної Ради було внесено цілий ряд проектів Закону України «Про інформаційний суверенітет та інформаційну безпеку», які мають певні відмінності в підходах і трактуваннях проблем інформаційного суверенітету та гарантій інформаційної безпеки. Ясна річ, що в нормативно-правовому акті, який буде прийнято, цілком можуть бути використані зовсім інші погляди, але, на нашу думку, ці проекти представляють цінність для аналізу самої проблеми та визначення існуючих сучасних підходів до її вирішення. Так, згідно проекту закону про інформаційний суверенітет та інформаційну безпеку, який свого часу було внесено народним депутатом Віталієм Шевченком від фракції Народного Руху (ст. 2), «інформаційний суверенітет України – це право держави на формування і здійснення національної інформаційної політики відповідно до Конституції і законодавства України, міжнародного права в національному інформаційному просторі України.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254 к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996 р. – 1996, № 30.
2. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ (зі змінами та доповненням) // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 48.
3. Основи інформаційного права України: Навч. посіб. / В.С. Цимбалюк, В.Д. Гавловський, В.В.Гриценко та ін.; За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника. – К.: Знання, 2004. – С. 456.